

VIII YAZI

Milli mətbuatımızın 150 illik yubileyi günlərində bir əsrə yaxın, yeni 97 il ölkəmizə jurnalist kadrları hazırlayan, bununla da qocaman mətbuatımızın-sələfimizin bütün dövrlərində ardıcılı-xələfi missiyasını həyata keçirən Bakı Dövlət Universitetindən söhbət açmamaq günah olar. Çünki BDU-nun jurnalistika fakültəsi həqiqətən də 150-nin 97-sinin hər anında sələfimizin xələfi ola bilib. Bunu həm fakültənin dəyərli müəllimlərinin, həm də onların yetişdirdiyi minlərlə jurnalistin ötən illərdə mətbuatımıza verdiyi töhfələrdə aydın şəkildə görmək olur. Mətbu tariximizi yaşadan, dünəndən bu günə gəlməsi yoluna məşəl tutan tövsiyələr...

Həsən bəy Zərdəbinin sinəsini odun-alovun qarşısına verib həyatını təhlükə ilə üzü-üzə qoyaraq, təhdidlərlə üzləşərək yaratdığı "Əkinçi"-nin- Azərbaycanın ilk mətbu orqanının dayanıqlı olması, daha sonra isə şaxələnməsi üçün peşəkar kadrlara ehtiyac olacaqdı. Böyük məktəb olan sələfimizin Nəcəf bəy Vəzirov, Mirzə Fətəli Axundov, Seyid Əzim Şirvani, Əsgər ağa Gorani, Əhsənül-Qəvaid (Hacı Məmmədsadıq), Ələkbər Heydəri və digər əməkdaşları, eləcə də mətbu orqanla kənardan əməkdaşlıq edən onlarla jurnalistləri estafeti bir gün Əlimərdan bəy Topçubaşova, Əli bəy Hüseynzadəyə, Məhəmməd ağa Şaxtaxtinskiyə, Cəlil Məmmədquluzadəyə, Mirzə Ələkbər Sabirə, Abbas Səhhətə, Ömər Faiq Nemənzadəyə, Hüseyn Cavidə, Məmməd Səid Ordubadiyə, Əliqulu Qəmküsarə, Əli Nəzmiyə, Üzeyir bəy Hacıbəyova, Ömər Faiq Nemənzadəyə və adlarını çəkmədiyimiz müxtəlif dövrlərin mətbu orqanlarının qələm sahiblərinə verdiyi kimi, sonralar da mətbuat tarixində iz salanlar olmalı idi ki, onlara sələfimizin xələfləri deyə bilək.

Jurnalistika fakültəsi: ilk olaraq Azərbaycanda

Təbii ki, Bakı Dövlət Universitetinin peşəkar kadr hazırlığı sistemində jurnalistika təhsilinin öz tarixi yeri və mövqeyi var. Keçmiş SSRİ-nin universitetləri arasında ali jurnalistika təhsilinin əsası ilk olaraq 1928-ci ildə məhz Azərbaycan Dövlət Universitetində (BDU-da) qoyulmuşdur. Bu vaxtadək jurnalistika təhsili iki məktəbdə həyata keçirilirdi: Moskva Jurnalist İnstitutu və Leninqrad Mətbuat Texnikumunda. Bu barədə məlumatı həmin dövrdə Jurnalistika kafedrası tələbələrindən mətbuat orqanı sayılan "Student-jurnalist" qəzetinə tələbə Hadi Mirzəzadənin müsahibə aldığı kafedra müdiri S. Sredinski məlumat vermişdi.

Müəyyən fasilədən sonra isə-1945-ci ildən Filologiya fakültəsinin nəzdində yaradılan jurnalistika şöbəsi 25 il bir kafedra - Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi kafedrası ilə təmsil olunmuşdur. Kafedranın ilk müdiri təcrübəli qəzet işçisi, tanınmış dövlət və ictimai xadim Həsən Şahgəldiyev olmuşdur. Onunla birlikdə milli jurnalist kadrlarının hazırlığı işinə o dövrün görkəmli mətbuat işçiləri - İsrəfil Nəzərov, Nəsir İmanquliyev, Qılman Musayev (İlkin), Rza Quliyev, Cümşüd Əzimov da qoşulmuşlar. Akademik Məmməd Arif Dadaşzadə, Mir Cəlil, Əli Sultanlı, Feyzulla Qasımzadə, Muxtar Hüseynzadə, Məmməd Hüseyn Təhməsisib, Hidayət Əfəndiyev, Məmməd Qaziyev gələcək jurnalistlərin ilk müəllimləri olmuşlar. 1950-ci ildə şöbənin birinci buraxılışı olmuşdur. İlk məzunlardan professor Şirməmməd Hüseynov, publisist Cavad Cavadlı, Saleh Tahirov hər zaman fəal yaradıcı həyat tərzini seçilmişlər.

1969-cu ildə Jurnalistika şöbəsi fakültəyə çevrilmişdir. Onun ilk dekanı professor Nureddin Babayev (1969-1970) olmuşdur. Sonrakı illərdə professor Şirməmməd Hüseynov (1970-1976), dosent Seyfulla Əliyev (1976-1979), professor Tofiq Rüstəmov (1979-1988), dosent Nəriman Zeynalov (1989), dosent Akif Rüstəmov (1989-1999), professor Yalçın Əlizadə (1999-2012), professor Şamil Vəliyev (2012-2016), professor Cahangir Məmmədli (2016-2017) dekan vəzifəsində çalışmışlar. 2017-ci ildən isə filologiya üzrə

Milli Mətbuat 150:

BDU-jurnalistika fakültəsi sələfimizin xələfi kimi

elmlər doktoru, dosent Vüqar Zifəroğlu fakültənin dekanıdır.

Bu günə qədər fakültə 4 mindən artıq məzunla diplom verib. Yüksək ixtisaslı milli kadrlar hazırlığında Nəsir İmanquliyev, Nureddin Babayev, Şirməmməd Hüseynov, Qulu Xəlilov, Famil Mehdi, Tofiq Rüstəmov, Nəsir Əhmədli, Əliş Nəbili və digər alim-pedaqoqların böyük xidmətləri olub. Təhsil bakalavr və magistratura pillələri üzrə Azərbaycan (əyani və qiyabi), rus (əyani) və ingilis (əyani) dillərində aparılır. Fakültədə tədris, elmi-metodik mərkəz kimi 4 kafedra, 2 studiya, 1 elmi tədqiqat laboratoriyası fəaliyyət göstərir: Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi, Mətbuat tarixi və ideoloji iş metodları, Televiziya və radio jurnalistikası, Beynəlxalq jurnalistika kafedraları, Tədris tele-radio studiyası, "İnternet" mərkəzi, Jurnalistika elmi-tədqiqat laboratoriyası.

Jurnalistika fakültəsi beynəlxalq əlaqələr sahəsində də öz ənənələrini formalaşdırmışdır. Həmin əlaqələrin əsası ötən əsrin 50-ci illərində Moskva Dövlət Universitetinin (MDU) Jurnalistika fakültəsi ilə qoyulmuşdur. Azərbaycanda jurnalistika üzrə ilk namizədlik dissertasiyasını Mətbuat tarixi kafedrasının professoru Şirməmməd Hüseynov MDU-da müdafiə etmişdir. Sonrakı onilliklərdə MDU-nun Jurnalistika fakültəsi ilə elmi və yaradıcılıq əlaqələri daha da intensiv xarakter almış və həmin əlaqələr bu gün də davam edir. Əvvəlki illərdə Beynəlxalq Jurnalistlər İttifaqı Konfederasiyasının xətti ilə hər il fakültənin bir tələbəsi təhsilini MDU-nun Jurnalistika fakültəsində davam etdirib. ABŞ-nin İndiana və Kolorado universitetləri, Fransanın Lil Jurnalistika Məktəbi, Türkiyə, Macarıstan, Polşa və Gürcüstanın jurnalistika qurumları və təhsil müəssisələri ilə elmi və yaradıcılıq əlaqələri inkişaf etdirilir. Son üç ildə fakültənin 6 müəllimi xarici ölkələrdə (ABŞ, Fransa, Türkiyə, Macarıstan, Polşa) elmi ezamiyyətdə olmuşlar.

Həm müəllim, həm jurnalist, həm ədib, həm dərslük müəllifi

BDU-nun jurnalistika fakültəsinin müəllimləri ölkənin ən nüfuzlu jurnalistləri, siyasətçiləri, ədibləri olmaqla yanaşı, həm də bu təhsil ocağında yetişən minlərlə tələbənin əlinə alıb jurnalistikanın sirrini öyrəndiyi kitabların müəllifləridir. Beləliklə, jurnalistika fakültəsinin müəllimləri milli mətbuatımıza ikiqat əmək və zəhmət vermiş dəyərli insanlardır. Həm jurnalist kimi fəaliyyət göstərmək, həm jurnalistlərin yetişməsində müəllim kimi iştirak etmək, həm də jurnalistikanın ayrı-ayrı dövrlərdə inkişafına stimül verən ideyalarla zəngin, onun nəzəriyyəsi, təcrübə tələflərindən bəhs olunan kitabların müəllifi olmaq

çağdaş mətbuata böyük xidmətdir. Böyük bir jurnalist nəslə elm xadimi və ictimai xadim olmuş, 1990-cı ildə Azərbaycan SSR Əməkdar jurnalisti, 1976-cı ildə Azərbaycan SSR Əməkdar mədəniyyət işçisi fəxri adına layiq görülən, Azərbaycan mətbuatında özünəməxsus izlər salmış və yaddaşımıza əsl mətbuat adamı kimi həkk olunan Nəsir İmanquliyevin 1966-cı ildə nəşr olunan "Jurnalistika məsələləri" kitabından dərslər almışdır.

Bakı Dövlət Universitetinin mətbuat tarixi və ideoloji iş metodları kafedrasının professoru olmuş Azərbaycanın görkəmli alim və mətbuat tədqiqatçısı, Ali Media Mükafatı laureatı, ayrı-ayrı vaxtlarda "Nizami təqaüdü", "Qızıl qələm" mükafatı, "Əməkdar jurnalist" fəxri adı, Zərdəbi adına mükafat, Yusif Məmmədliyəv adına mükafat, Məhəmməd Əmin Rəsulzadə adına mükafat alan və "Şərəf" ordeninə layiq görülən Şirməmməd Hüseynovun "Məhəmməd Əmin Rəsulzadə əsərləri" beşcildliyi, "Azərbaycan legionerləri", "Milli haqq və ədalət axtarışında", "Mənəvi irsimiz və gerçəklik", "Azərbaycan dilində ilk bolşevik nəşrləri" adlı kitabları, sözün həqiqi mənasında, dövrün peşəkar, tədqiqatçı meylli, araşdırmaçı jurnalistlərin yetişməsinə yol açan dəyərli əsərləridir.

Bakı Dövlət Universitetinin Beynəlxalq jurnalistika kafedrasının professoru, Azərbaycan Yazıçılar Birliyi, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi və Azərbaycan Mətbuat Şurasının üzvü olmuş, Azərbaycan Respublikasının əməkdar jurnalisti, filologiya elmləri doktoru Nəsir Əhmədlinin "Jurnalistin vizual nitq mədəniyyəti", "Azərbaycan Beynəlxalq Radiosunun Yaxın və Orta Şərq ölkələrinə yayımı: tarix, təcrübə, nəzəriyyə", "Kütləvi informasiya vasitələri xaricə siyasi təbliğat sisteminə", "Jurnalistin nitq mədəniyyəti", "Jurnalistika" ixtisası üzrə buraxılış işinin yazılması, tərtibi və müdafiəsi", "Jurnalistin nitq mədəniyyətinin əsasları", "Azərbaycan Beynəlxalq Radiosu: tarix və müasirlik" adlı kitabları ötən illərdə mətbuatın inkişafına öz töhfələrini verib.

1999-2012-ci illər Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinin dekanı olmuş, 1966-cı ildə "Qızıl qələm" mükafatı laureatı, 1989-cu ildə əməkdar jurnalist fəxri adına, 2019-cu ildə Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi münasibətilə və Azərbaycanda təhsilin və elmin inkişafındakı xidmətlərinə görə 3-cü dərəcəli "Əmək" ordeni ilə təltif olunan, 2000-ci ildə "Tərəqqi" medalına layiq görülən professor Yalçın Əlizadənin "Radiojurnalistikanın əsasları", professor Qulu Məhərrəmi ilə həmmüəllif olduğu "Azərbaycan efiri-tarix və müasirlik", bakalavr hazırlığı üçün "Ədəbi redaktə" fənni proqramı, "Radio jurnalistikası: təməl biliklər" adlı kitabları mətbu orqanlarla yanaşı, radio və televiziya üçün peşəkar jurnalistlərin hazırlanmasında mühüm rol oynayan sanballı əsərləridir.

Azərbaycanın tanınmış jurnalisti, filologi-

ya elmləri doktoru, professor, Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi kafedrasının müdiri Cahangir Məmmədlinin 500-dən çox elmi, publisistik yazısı dərc olunub. Ədəbi tənqiddə və jurnalistikaya dair 7 kitabın müəllifidir.

2004-cü ildə Bakı Dövlət Universitetində "İlin müəllimi" nominasiyasının qalibi, jurnalistika sahəsində bir neçə nüfuzlu mükafatın sahibi olan, Prezident təqaüddüsü Cahangir müəllimin "Jurnalistikaya giriş", "Müasir jurnalistika", "Jurnalistikanın müasir inkişaf meylləri", "Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi", "Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi", "Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi" adlı dərslük və kitabları minlərlə jurnalistin yetişməsinə, jurnalistikanın sirlərini mənimsəməsinə xidmət edib. Unudulmaz Qulu Xəlilovun və Famil Mehdiyənin ədəbi nümunələrini oxuyan, məlumatı olan onlarla azərbaycanlı gənc məhz jurnalist olmaq, bu dəyərli müəllimlərdən dərslər almaq istəyib. Belə də olub. Azərbaycanın ən ucaq rayonlarından belə Qulu Xəlilov və Famil Mehdi yaradıcılığının işığında özünü tapan yüzlərlə gənc elə onların əsərləri və jurnalistika dərsləri sayəsində görkəmli publisistlər ola biliblər.

Hazırda Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinin dekanı, MEDİA-nın Müşahidə Şurasının üzvü, filologiya elmləri doktoru Vüqar Zifəroğlunun tədqiqat sahəsi "Beynəlxalq jurnalistikada inhisarlaşma problemi və media korporasiyalar", "Azərbaycan kütləvi informasiya vasitələrinin global informasiya məkanına inteqrasiyası", "Informasiya təhlükəsizliyi müasir dövrün əsas problemi kimi", "Azərbaycan və KİV-ə qarşı informasiya müharibəsi" kimi aktual məsələləri özündə birləşdirir.

Hər birimizin mediada analitik və araşdırma məqalələri ilə tanış olduğumuz Vüqar Zifəroğlu ixtisasla bağlı 36 elmi məqalənin, 3 metodiki göstəricinin və dörd tədris proqramı, eləcə də "Beynəlxalq jurnalistikada etik normalar və Azərbaycan mətbuatı" və "Media imperiyası" adlı monoqrafiyaların müəllifidir. Bütün bu əsərlər jurnalistikanın müasir dövrünü özündə ehtiva etməklə yanaşı, çağdaş dövr jurnalistlərin bilməli, öyrənməli olduğu məsələləri özündə birləşdirir.

Onun unudulmaz müəllim və ustad jurnalist Nəsir İmanquliyevin 100 illik yubileyinə həsr edilmiş bibliografiyasının həmtərtibçisi olması isə sələfin xələfi olması, böyük saygı hissindən qaynaqlanır ki, müasir jurnalistlərin bunu olduğu kimi dərk etməyə böyük ehtiyacı var. O mənada ki, zaman-zaman onlar da sələflərinin xələfi ola bilsinlər. Jurnalistika fakültəsinin dünənki və bugünkü müəllimlərinin hər biri haqqında belə məlumat toplayıb təqdim etmək olar. Lakin bir qəzet yazısına bunları sığışdırmaq mümkün deyil. Odur ki, onların bir neçəsinin 150 illik mətbuat tarixinə verdiyi dəyərlərdən söhbət açmaqla, ümumilikdə əsrə yaxın fəaliyyəti olan jurnalistika fakültəsinin sələfimizin xələfi mənzərəsini yaratmaq istədim.

Sələfin xələfi olmaq dəyəri

Əlbəttə, bir xalq o zaman xalq kimi tarixdə yaşayır ki, keçmişini, dəyərlərini unutmur, yaddan çıxarmır. Bu, milli-mənəvi, ailə dəyərləri kimi, bütün dəyərlərə, eləcə də haqqında söhbət açdığımız mətbu dəyərlərə də aiddir. O mətbu dəyər ki, 150 yaşlı qocamandır. Və bizim sələfimizdir. Belə isə vəzifəmiz xələfi olaraq onu yaşatmaq, arxivləşdirmək, yad ünsürlərdən, yavaşmalardan qoruyaraq gələcək nəsillərə çatdırmaqdır. Çünki sələfin xələfi ola bilmək özü ayrılıqda bir dəyərdir.

Mətanət Məmmədova